

מראי מקומות- חולין קכ"ו

היינו ברצוצה בין ב' מגדלים. (ב) שי' אביי- ס"ל לר' יוסי דלמטה מטפח הוי נגיעה, ובוזה אמר ר' יוסי דתרווד רקב מטמא במגע, ובוזה שנינו דמצטרף עם המגע ולא עם האהל, אבל רצוצה בין המגדלים מצטרף עם האהל וא עם המגע, כיון שמאהיל למעלה מטפח. (ג) שי' רבא- מאהיל על הטומאה או הטומאה מאהלת עליו, בין למעלה מטפח ובין למטה מטפח, בין ברצוצה ובין באינה רצוצה, מצטרף עם המגע ולא עם האהל, ומתני' דאהלות דאהל מצטרף עם מגע הוא כר' יוסי וכפשטי'.

(ג) מלא תרווד רקב מטמא במשא ובאהל, ואינו מטמא במגע- פרש"י, שאינו נוגע בכולן. וכ' בחי' הר"ן דאין כוונת הגמ' להוכיח דלא אזיל כר' שמעון מהא דקתני דמלא תרווד רקב אינו מטמא במגע, דאולי כוונת הברייתא למגע ממש, ואף ר' יוסי מודה דלא שייך ליטמא במגע ממש ממלא תרווד רקב. אלא ביאורו משום דאמר' דשלוש טומאות יש, ב' בכל אחת ואחת והשלישית אין בהם, ואם אי' דהברייתא ר' יוסי היא, א"כ למה אמר' דרק שתיים יש בהם שלישית אין בהן, הרי במלא תרווד רקב שפיר אי' טומאה שלישית, דהיינו שיש בה שם מגע, ואילו שתיים אחרונות אין להם שם טומאה שלישית כלל, אלא ש"מ דאהל ומגע שתי שמות הן.

(ד) גולל ודופק- כ' רש"י, הלכה גמירי לה בבהמה המקשה. ולמאן דנפקא לי' התם מקרא, לא ידענא מהיכן אימעיט משא. ותי' דמשום דההוא קרא דכל אשר יגע על פני השדה מוקמינן לה באהל, ומשום דאפקי' בלשון נגיעה מטמא גם במגע, אבל במשא לא מצינן שיטמא. וע"ע במקדש דוד (ד"ה כתב הרמב"ם [ב]) שהביא מה שהק' המנחת חינוך, למה לא אמר' דגולל ודופק מטמאין במשא מק"ו מנבלה, וכמו דאמר' לענין טומאת מת, ע"ש מש"כ בזה.

(ה) גולל ודופק- ע' בקובץ שעורים (כתובות אות טו) שהביא מה שנח' רש"י והרמב"ם, אם

(א) אמר רבא, רואין את חלל הטומאה קתני, ור' יוסי בתרתי פליגי- פרש"י, ר' יוסי קאי איש בצוארו פותח טפח, וחולק לקולא, דקאמר ר' מאיר אהל הצואר ממשיך הטומאה לבית הויאל ורחבו טפח, ואע"פ שאין בחללו טפח, קאמר לי' ר' יוסי דרואין את חלל הטומאה, אם יש בו חלל טפח ממשיך הטומאה, ואם לא, ומה שמטמא ר' מאיר אף אם אין בחללו טפח, נקט תוס' שהוא משום דס"ל דחוקקין להשלים. אלא דהק', אפי' אם אמר' דחוקקין להשלים, זהו רק לעשותה כאילו יש בה חלל טפח, אבל סכ"ס, הרי הברש והעצמות ממעטין האויר מטפח, וא"כ, אם חשיב צואר הכבל לדבר שאינו מקבל טומאה, למה אמר' דהטומאה יכול לבוא. ואם הוי דבר המקבל טומאה, איך קאמר ר' יוסי דרואין את חלל הטומאה, דהיינו דכיון דאין כאן חלל טפח אינו מביא, הרי אינו יכול לחוץ, כיון דמקבל טומאה. וכ' תוס' די"ל דס"ל לר' יוסי דאף אם אינו יכול לחוץ, מ"מ הא אין כאן אהל, וא"כ אינו יכול להביא הטומאה בתוך הבית. אולם אכתי יש לעי' במה מסתפק תוס' אם הוי צואר של הכלב דבר שמקבל טומאה או לא, דכ' החזון איש (יו"ד רי"ד לסוגיין) דמשנה היא באהלות ("ג, ו') דכזית מן הנבלה אינו ממעט, משום דמקבל טומאה, ומה מקום יש להסתפק בזה, והנניח בצ"ע.

(ב) ומאן תנא דפליג עלי' דר' יוסי, ר"ש היא, דתניא וכו'- ע' בחזון איש (יו"ד רי"ד לסוגיין, ד"ה קכ"ה, ב') דכ' דלמסקנת הסוגיא (לפי פי' תוס'), ס"ל לר' שמעון דכל אהל אינו מצטרף עם נגיעה, בין אהל המשכה ובין אהל של מאהיל על הטומאה או הטומאה עליו, בין למעלה מטפח ובין למטה מטפח, ואפי' ברצוצה בין ב' מגדלים. ובדעת ר' יוסי, אי' בגמ' ג' שיטות באמוראים. (א) שי' ר' זירא- מודה ר' יוסי בכל ג' מיני אהלות דאהל הוא ולא נוגע, ואינו מצטרף עם נוגע, וכי קאמר ר' יוסי דתרווד רקב מטמא במגע, ברצוצה בין ב' מגדלים עסקינן, והא דקתני הנוגע בכחצי זית ומאהיל על חצי זית דמצטרפים,

(ז) **באדמה שכנגד הבשר מטמא - כ' התפארת**
יעקב דנראה דזהו דוקא הי' חי חלק הבשר
 ומת, אבל כשעדיין לא הי' בו חיות, ועתיד
 עוד לחיות, י"ל דודאי אינו מטמא [ויש לעי' לפי
 הראב"ד הנ"ל אם דין זה פשוט הוא].

(ח) **שאפשר ליגע כחוט השערה - ע' בב"ק (כה:)**
 דמבואר דבפכים קטנים בעינין שיהי' יכול
 ליגע אותן באצבע קטנה, ואל"ה אינו יכול
 לקבל טומאה. והק' בספר הישר לר"ת
 (תק"מ), מ"ש מהכא דאף אם יכול ליגע
 כחוט השערה יכל לקבל טומאה. ותי'
 דבפכים קטנים, דנגמר עשייתה, ואין דעתו
 להרויח יותר הנקב, ואין סופו לירקב, אז
 אמרי' דצריך יכולת האצבע דוקא, אבל גבי
 קולית (וכן לכאור' י"ל כאן) דסופו לירקב
 ויהי' הנקב רחב ובא לכלל מגע, אז סגי בחוט
 השערה.

טומאתו רק כשהוא מונח על המת, או אפי'
 לאחר שפירש מן המת. והק' לשי' הרמב"ם
 דהטומאה פקע, כיון שהי' כבר טמא בעודו
 על המת, איך נטהר אחר שפירש, וטומאה
 שבו להיכן הלכה, וכל הכלים אינן יורדין
 מטומאתן אלא ע"י שינוי מעשה. ואין לומר
 דכל טומאת הגולל הוא רק כעין יד, אבל אין
 טומאתו מצד עצמו, חדא, משום דגם טומאת
 יד משמע דצריך שינוי מעשה דוקא להורידו
 מטומאתו. ועוד, אם הוי יד של טומאת המת,
 ואינו טומאת עצמו, א"כ למה אין נזיר מגלח
 עליו וכהן אין מוזהר עליו, כשאר טומאת מת.
 וביאר דמה דאמרי' בעלמא דכל הכלים אין
 יורדין מטומאתן אלא ע"י שינוי מעשה, זהו
 רק היכא דאופן טומאתן הי' ע"י קבלת
 טומאה, שבתחלת טומאתו נטמא לעולם,
 וצריך להפקיע טומאתו, אבל בגולל, אין
 טומאתו ע"י קבלת טומאה מאחר, אלא
 מחמת עצמו, כמו שרץ ונבלה, וטומאתו
 מתחדשת בכל שעה מפני שהוא עכשיו גולל
 (והביא ראי' לזה מהא דבעלי חיים יש להם
 דין גולל, ואף דאינם מקבלים טומאה, אלמא
 דדין עצמי הוא להיות טמא, והטומאה
 מתחדשת עליהם תמיד מצד היותם גוללים).
 ומה דס"ל לרש"י דהטומאה נשאר, י"ל או
 משום דס"ל דגם לאחר שפירש לא פקע מיני'
 שם גולל, או אפשר דס"ל דגם בטמא מחמת
 עצמו אמרי' טומאה שבו להיכן הלכה.

(ו) **ביצת שרץ המרוקמת טהורה, ניקבה כל**
שהוא טמא - כ' התפארת יעקב דאינו נתבאר
 במתני' במה מיירי, שהרי שרץ אינו מטמא
 אא"כ מת, ומהו בביצתה, האם אמרי' דכיון
 דעכשיו כמות שהוא אין לו חיות, דהא לא
 נולד עדיין, וממילא "במותם" קרינא בי',
 ומטמא בניקבה כל שהוא, או דוקא דידעי'
 שמת השרץ, ואינו ראוי עוד שיחי' האפרוח,
 אבל ביצה סתם, אע"פ שעדיין לא חי קודם
 שיצא, אבל מ"מ מת לא הוי, וע"ש עוד
 מש"כ בזה. וע"ע בשחיטת חולין שהביא
 מפי' הראב"ד על תורת כהנים, דכ' "נראה לי
 דביצת השרץ אפי' בתחלת היותו שלא נזרקה
 בו נשמה, כמת הוא", ומשמע דאפי' אם לא
 מת, בתחלת היותו נחשב כמת, כיון דעדיין
 לא נזרקה בו חיים.